יכול אפי' בעזרה ת"ל "באהל מועד" אין לי אלא באהל מועד שבמדבר, שילה ובית עולמים מנין? ת"ל "בקודש" אין לי אלא בשעת הקטרה, בשעת מתן דמים מנין? ת"ל "בבואו לכפר" אין לי אלא בכניסתו ביציאתו מנין ת"ל "עד צאתו" "וכפר בעדו ובעד ביתו ובעד כל קהל ישראל" כפרתו קודמת [א] (לכפרת ביתו כפרת ביתו קודמת) לכפרת אחיו הכהנים, וכפרת אחיו הכהנים קודמת לכפרת כל קהל ישראל: אמר מר אין לי אלא בשעת הקטרה מאי משמע? אמר רבא וכן א"ר יצחק בר אבדימי וכן א"ר אלעזר אמר קרא "וכפר בעדו ובעד ביתו ובעד כל קהל ישראל" איזהו כפרה ששוה לו [ב] (ולביתו) ולאחיו הכהנים ולכל קהל ישראל? הוי אומר זה הקטרת, וקטורת (א) מכפרת? אין דהא תני ר' חנניא למדנו לקטורת שמכפרת שנאמר "ויתן את הקטורת ויכפר על העם" ותנא דבי ר' ישמעאל על מה קטורת מכפרת על לשון הרע - יבא דבר שבחשאי ויכפר על מעשה חשאי. תנן התם פורשין מבין האולם ולמזבח בשעת הקטרה א"ר אלעזר לא שנו אלא בשעת הקטרה דהיכל אבל בשעת הקטרה דלפני לפנים: מהיכל פרשי, מבין האולם ולמזבח לא פרשי, מתיב רב אדא בר אהבה ואמרי לה כדי: ר' יוסי אומר כשם שפורשין מבין האולם ולמזבח בשעת הקטרה כך פורשין בשעת מתן פר כהן משיח ופר העלם דבר של ציבור ושעירי עבודת כוכבים, (ב) הא מה מעלה יש בין ההיכל לבין האולם ולמזבח? אלא שבהיכל פורשין בין בשעת הקטרה ובין שלא בשעת הקטרה ומבין האולם ולמזבח אין פורשין אלא בשעת הקטרה בשעת הקטרה מיהא פרשי מאי לאו בשעת הקטרה דלפני לפנים? לא, בשעת הקטרה דהיכל, אי הכי הא מה מעלה ותו לא ~~הא~~ איכא הא ~~מעלה~~ דאילו מהיכל פרשי בין בשעת הקטרה דידיה בין בשעת הקטרה דלפני לפנים ואילו מבין האולם ולמזבח לא פרשי אלא בשעת הקטרה דהיכל. הא קתני אלא שבהיכל פורשין בין בשעת הקטרה ובין שלא בשעת הקטרה ומבין האולם ולמזבח אין פורשין אלא

יכול אף בכל העזרה · לא יהא אדם שומד כשהכהן מקטיר קטרת לפני ולפנים: **אין לי אלא בשעת הקטרה קטורת** · לקמיה מפרש מאי משמע: **הוי אומר זו הקטרה קטרת** · דאילו מתן דמים אין שוה בכולם שהפר מכפר עליו ועל הכהנים והשעיר על ישראל: **על לשון הרע** · כי ההיא דקרח לשון הרע הוה דכתיב (במדבר יז) "אתם המיתם את עם ה'" וסתם לשון הרע בחשאי הוא: **מבין האולם ולמזבח** · מכל אויר כ"ב אמות שביניהם: **ל"ש אלא בשעת הקטרה דהיכל** · דמזבח הפנימי שחרית וערבית שהרי סמוך לו: **אבל בשעת הקטרה דלפני ולפנים** · מהיכל שהוא סמוך לו פרשי אבל מבין האולם ולמזבח שהוא מרוחק לא פרשי: **בשעת מתן פר כהן משיח** · הבא על אחת מכל המצות שטעה בהוראת עצמו ועשה ומתן דמו על הפרוכת ועל מזבח הזהב: **ושעירי עבודת כוכבים** · ציבור שעבדו ע"ז בהוראת בית דין מביאים פר לעולה ושעיר לחטאת כדכתיב בפרשת שלח לך אנשים (שם טו) ואותו שעיר מתן דמו על הפרוכת ואינו נאכל כדילפינן בסיפרא וסיפרי ובמסכת זבחים (דף מז.): **הא מה מעלה יש כו'** · האי "הא" כמו 'הרי' כלומר מעתה [מה] מעלה יש בפרישה בין היכל לבין אולם ולמזבח: **בין בשעת הקטרה כו'** · קא סלקא דעתיה בין בשעת הקטרה דלפני ולפנים בין שלא בשעת הקטרה דלפני ולפנים אלא בשעת מתן דמים דלפני ולפנים: **ומבין אולם ולמזבח אין פורשין** · משום לפני ולפנים אלא בשעת הקטרה אבל לא בשעת מתן דמים: **מאי לאו כו'** · כדפרישית: **לא בשעת הקטרה דהיכל** · קאמר דפורשים מבין האולם ולמזבח והכי קתני כשם שפורשים מבין האולם בשעת הקטרה דהיכל כך פורשין בשעת מתן פר כהן משיח דהוי נמי בהיכל: **אי הכי** · דכשם שפורשין בשעת הקטרה אהיכל קאי ולא אדלפני ולפנים 'הא מה מעלה יש' בתמיה וכי אין עוד מעלה אלא הא 'דשלא בשעת הקטרה דלפני לפנים' דקתני: שבהיכל פורשין בין בשעת הקטרה: בין דהיכל בין לפני לפנים בין שלא בשעת הקטרה אלא בשעת מתן דמים: בין דהיכל בין לפני ולפנים, ומבין האולם ולמזבח לא פרשינן {שלא בשעת הקטרה דהיא שעת מתן דמים דלפני ולפנים} אלא בשעת הקטרה דהיכל, דהא אפילו בשעת הקטרה יש מעלה דאינו מהיכל פרשי כו': **הא קתני** · בניחותא ה"ג קאמר האי (ג) שלא בשעת הקטרה דקאמר שלא בשעת הקטרה דהיכל קאמר אלא בשעת הקטרה היא לפני לפנים: **בין בשעת הקטרה** · [דהיכל] והא "שלא בשעת הקטרה" דקתני הכא שלא בשעת הקטרה דידיה אלא בשעת הקטרה דלפני ולפנים:

בשילה ובית עולמים מניין · וכי האי גוונא אמרינן לקמן בפרק הוציאו לו (דף נג:) גבי מעלה עשן ובפרק שני שעירי (לקמן דף סז:) תניא (*מדבר) המדברה לרבות נוב וגבעון שילה ובית עולמים ובפרק שני דסוטה (דף טז. ושם) גבי עפר סוטה ומן העפר אשר יהיה בקרקע המשכן קאמר שילה ובית עולמים מניין וכו' ובפ"ב דשבועות (דף טז:) דקאמר מכדי מקדש איקרי משכן ומשכן איקרי מקדש לימא או אידי ואידי משכן או אידי ואידי מקדש אלמא אע"ג דמקדש איקרי משכן ומשכן איקרי מקדש אילטריך תרי קראי חד למקדש וחד למשכן ולא גמרי מהדדי וקשה דבפרק קמא דחולין (דף כד.) גבי שנים שפוסלים בלוים קאמר יכול אף בשילה ובית עולמים כן ת"ל (*זאת) ובפ"ק דעירובין (דף ב.) שלמים ששחטן קודם פתיחת דלתות ההיכל פסולין במקדש מנא לן אשכחן מקדש דאיקרי משכן וי"ל בההיא דעירובין שמא איכא שום פסוק להשוות מקדש למשכן להאי מילתא וכן בפ' קמא דחולין ובתר דמעטינן שילה ובית עולמים (*מזאת) או טקי אותו פסוק לדרשא אחריתי וריב"א גרס בפרק שני דשבועות תרי קראי למה לי ולי נראה אע"ג דמקדש איקרי משכן כו' אפי' הכי בההיא דשבועות דאיירי לענין טומאה סד"א לחלק בינייהו כיון דחלוקין הן לענין טומאה דאי כתב מקדש ה"א דין הוא דטמא שנכנס למקדש חייב שהרי איסורו איסור עולם ואפילו בתר דנפיל מחילה חייבין על המקום משום טומאה אבל במשכן לאחר שנסעו משם ופירקוהו והעמידוהו במקום אחר אין חייבין על מקומו הראשון ואי כתב משכן ה"א דין הוא שחייב עליו לפי שנמשח בשמן המשחה ואסור ליגע בו בטומאה אפילו כשהוא מפורק אבל אבני היכל שנשברו מותר ליגע בהם בטומאה ובהא נמי מיתרצא הא דמרבינן קרא בפרק היה מביא (סוטה דף טז.) לרבות בית עולמים משום דאפקיה קרא בלשון טומאה דכתיב ונסתרה והיא נטמאה וכל הלכות ספק טומאה גמרינן מסוטה להכי סד"א כיון דמקדש ומשכן חלוקים לענין טומאה כדפרי' לענין טומאת סוטה נמי יהא חילוק ביניהם ותדע דהיינו טעמא דאיסי בן יהודה *דמצריך קרא לרבות שילה ובית עולמים מדפליג עליה התם איסי בן מנחס ואמר אינו צריך ק"ו הוא ומה בטומאות קלות לא חילק הכתוב בין שילה ובית עולמים טומאת אשה המורה לא כ"ש פירוש טומאות קלות הנכנס למשכן ולמקדש בטומאת הגוף חייב כרת אתרווייהו אע"ג דיש חילוק ביניהן כדפרישית אפילו הכי השוה אותם לענין כרת הנכנס להם ומשום האי חילוק אין נראה לו לחלק *ומדבר המדבר סד"א דווקא במשכן בקדושה כשהיו ישראל במדבר סמוכין למדבר ודמעלה עשן משום דכתיב בההוא קרא אהרן והאי קרא דשמעתא סד"א משום דכתיב אהל מועד ולא איקרי אהל מועד אלא במדבר ומקרא יתירא הוא דלא הוה צריך למיכתב אלא וכל אדם לא יהיה בבאו לכפר בקדש וסד"א דאתא למעוטי שילה ובית עולמים ובתר דמרבינן שילה ובית עולמים אהל מועד דכתב רחמנא למעוטי עזרות אילטריך:

כך פורשין בשעת מתן פר כהן משיח · ה"נ הוה מצי למימר בשעת מתן פר ושעיר של יוה"כ בהיכל אלא לא פסיקא ליה משום דיש מתן נמי לפני לפנים: **מה** מעלה יש בין היכל וכו' · טובא איכא דמזבח הזהב ומנורה ושלחן ומתן דמים בהיכל מה שאין כן בין האולם ולמזבח אלא לענין פרישה קאמר: **מאי** לאו בשעת הקטרה דלפני ולפנים · תימה לי מ"ש דגזרו לפרוש מבין האולם ולמזבח בשעת הקטרה ולא בשעת הזאה והא בין הקטרה בין הזאה מחד קרא נפקא לעיל וי"ל בהקטרה דאיתו דכתב בקרא בהדיא טפי גזרו בה רבנן ולא בהזאה דמייתורא דלכפר נפקא:

רבינו חננאל

על החייב כו': פי' על הרובד הרביעי של היכל מבחוץ · ת"ר וכל אדם לא יהיה באהל מועד בבואו לכפר בקדש עד צאתו ודרישנה דאמרי' אפילו בשעת הקטרה · ומיבעיא לן כפרת בהקטרה מנ"ל ואמרינן מדכתיב הכא כפרה שנאמר לכפר בקודש וכתיב ביוה"כ וכפר בעדו ובעד ביתו ובעד כל קהל ישראל איזהו היא כפרה ששוה לו ולביתו ולאחיו הכהנים ולכל ישראל הוי אומר זו הקטורת שאם תאמר כפרת דמים חלוקה כפרתם הוא וביתו ואחיו הכהנים מתכפרים בפרו וכל קהל ישראל בשעיר · וקטורת מי מכפרת אין דכתיב ויתן את הקטורת ויכפר על העם · ותני רב חנניה מיכן למדנו לקטורת שמכפרת ותנא דבי רבי ישמעאל על מה הקטורת מכפרת על לשה"ר יבא דבר שבחשאי ויכפר על מעשה חשאי ועיקר זו השמועה בזבחים סוף פ' המזבח מקדש (פח:) ובערכין פרק יש בערכין להקל ולהחמיר (טז.) ומפרש התם בבירור מבואר כי בגדי כהונה מכפרין דאמר למה נסמכה בגדי כהונה לקרבנות לומר לך מה קרבנות מכפרין אף בגדי כהונה מכפרין · כתונת מכפרת אשפיכות דמים מכנסים מכפרים על ג"ע · מצנפת מכפרת על גסי הרוח · אבנט מכפר [על] הרהורי הלב. מעיל מכפר על לשון הרע · חשן מכפר על הדינין · אפוד מכפר על ע"ז · ציץ מכפר על עזי פנים · קשיא להו לשה"ר אלשה"ר ופרקינן לה"ר בצניעות' קטורת מכפרת לשה"ר בפרהסיא מעיל מכפר : תנן התם בפרק ראשון במסכת כלים פורשין מבין האולם ולמזבח בשעת הקטרה א"ר אלעזר לא שנו שפורשין מבין האולם ולמזבח אלא [בשעת] הקטרה דהיכל אבל כשמקטיר לפני ולפנים מהיכל פרשי מבין האולם [ולמזבח לא פרשי] ומותבינן עליה מיהא דתני מה מעלה יש [בין ההיכל] לבין האולם ולמזבח אלא שבהיכל פורשין בין בשעת הקטרה בין שלא בשעת הקטרה · ומבין האולם ולמזבח לא פרשי אלא בשעת הקטרה · בשעת הקטרה מיהת פרשי ואפי' בהקטרה דלפני ולפנים ופרקינן

◆

תוספות ישנים

שלישים מ"ש מכל שעירי הטלות שבכל שנה : **שילה** ובית עולמים מנין כו' · הקשה רבי דהכא משמע דצריך קרא [ו]כן בפ"ב דשבועות (דף טז:) גבי נכנס למקדש בטומאה לא ילפינן מקדש ממשכן ומצריך קרא לתרווייהו וכן לקמן בפ' הוציאו לו (דף נג.) גבי אין לי אלא עיקר מעלה מעלה עשן עלה מעלה עשן מנין ת"ל ובכה אין לי אלא אהל במדבר שילה ובית עולמים מנין ת"ל וכסה וכן נמי לקמן בפרק ב' שעירים (דף סז:) המדבר המדברה לרבות נוב וגבעון שילה ובית עולמים וכן בפ' שני דסוטה (דף טז.) בקרקע המשכן איסי בן יהודה אומר נוב וגבעון שילה ובית עולמים ואילו בסוף פ"ק דחולין (דף כד.) בשמעתא דלוים פוסלים בשנים קאמר יכול בשילה ובית עולמים כו' ת"ל לעבוד כו' משמע אי לאו מיעוטא הוה יליף שילה נוב וגבעון ובית עולמים מאהל וכן בפ"ק דעירובין (דף ב.) שלמים ששחטן קודם פתיחת דלתות ההיכל פסולין שנאמר ושחטו פתח אהל מועד וקאמר התם דמקדש איקרי משכן ומשכן איקרי מקדש ולא צריך קרא לרבויי כל הני ואומר רבי דהכי בפ"ק דחולין יש שם הרבה פסוקים שהיו מרבים שילה ובית עולמים דומיא דמשכן אי לאו קרא ההם דממעט להו והא דעירובין נמי יש בפסוק הרבה פתח אהל מועד כתיבי דמרבי שילה ובית עולמים ואיכא לדרשה דרשא אילטריך ואני שמעתי בשם ה"ר חיים דכל היכא שהדבר אינו תלוי בקדושת מקום כגון בפ"ק דחולין שאין שם אלא שיר ופתיחת דלתות ונעילתם וההיא דעירובין דמיירי בפתיחת דלתות ההיכל ואין הטעם בקדושה נ"ל שפיר מחד קרא אבל הני דמכילתין ודשבועות ודסוטה כולהו תלויות בקדושת המקום · וצ"ע ועל ההיא דסוטה שכבלתי במרבה שם נוב וגבעון שילה ובית עולמים מוחק שם רש"י שילה ונוב וגבעון משום שלא שילה משכן גמור היה למה הולך הפסוק לרבותו ועוד בנוב וגבעון לא היו משקין סוטות שהרי אין מנחה קריבה בבמה כדאמרינן בזבחים ובמגילה ואין נראה לרבי למחוק הספרים דהא שילה לא היה ממש משכן שהיו בית של אבנים למטה ויריעות למעלה ואיכא נמי למאן דאמר בפרק בתרא דזבחים (דף קיז.) מנחה קריבה בבמה ונוב וגבעון במה כולי ולהדרכה היה לו להקשות יותר מנוב וגבעון שהיה ממש משכן אלא מצינו שהיה לו ואבנים למטה מיהו הא נמי לאו קושיא היא דרחמנא אמר משכן ממש שיהא ארון עומד בקדושתו כמשמעו שיהא הארון בבית קדשי הקדשים ובנוב וגבעון לא היה ארון אלא בקרית יערים וזה פי' רש"י בסוטה : **כפרתו קודמת** לכפרת ביתו · ותימה והלא נעשית העבודה בכל בבת אחת ומתי כפרת הראשון ומתי כפרת השני ופי' רבינו שמואל דכ"מ הא דאמרינן בפ' בתרא (הוריות יג.) דקרבן כהן קודם לקרבן ישראל ולהאי צריך האי קרא הך בכהנו לכפרת אחיו הכהנים לא אתי שפיר וכן לכפרת ביתו ואי הוה אמרינן דלענין וידוי על פר מיירי דתניהו ענין לכם אתי שפיר צריך לומר תחלה אני וביתי ובני אהרן עם קדושך כי אם לא היה פסוק היה לו להזכיר בניה מיהו בכנו תחילה א) : **יבא דבר שבחשאי** כו' · תימה לריב"א מאי הוה בחשאי יותר ממתן דמים שהיו גם שם פורשין ודוחק לי לפרש שבמתן דמים היה מונה אחת כו' אבל קטרת היה לגמרי בשתיקה וי"ל דהע"ג

א) עיין שם בהוריות היטב בגמ' · ופ"ע רש"י ·

[צ"ל במדבר]

לד א ב ג מיי' פ"ג מהל' תמידין הל' ג ופ"ד מהלכות עבודת יום הכפורים הלכה ב :

ערכין טז. זבחים פח:

כלים פ"א מ"ט

הגהות הב"ח

(א) גמרא הוי אומר זה הקטרת וקטורת מי מכפרת: (ב) שם [illegible] דבר של צבור ושעירי ע"ז ודמים של [illegible] הא מה מעלה יש כנ"ל [illegible] הגירסא בתוס' [illegible] (ג) רש"י ד"ה הא קתני בניחותא ה"ג וקאמר האי שלא בשעת הקטרה [illegible] דהיכל קאמר והאי שלא בשעת הקטרה דקאמר שלא בשעת הקטרה דהיכל קאמר אבל בשעת הקטרה היא לא לפני ולפנים והא שלא בשעת הקטרה דקתני [illegible] כנ"ל והד"א :

הגהות הגר"א

[א] גמרא (לכפרת ביתו כפרת ביתו קודמת) תא"מ: [ב] שם (ולביתו) תו"מ:

נושא (ע' רש"א)

שיפא הכהן לבד בשעת הקטורת
1) בהיכל
2) בקדש הקדשים
("פורשין")

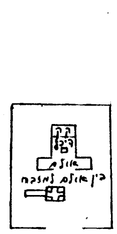

אבנה

◇ "והא איכא" (ע' מלוה) קושיא הא קתני [illegible] בין אולם למזבח

* דאז פורשין מהיכל ולא מבין אולם למזבח